

Rządu, ani od przeżywanych nastrojów politycznych. Zasady najbardziej ogólne i podstawowe powinny być silniejsze i trwalsze, aniżeli hasła dnia politycznego, trwalsze od systemów politycznych poszczególnych krajów. Gdy więc pod wpływem pewnych koncepcji ideologicznych dokonywane są w innych krajach próby wprowadzenia zmian w tym, co stanowiło zasadniczą podstawę wychowawczą, samo życie powinno po upływie tego lub innego okresu czasu przejść do porządku dziennego nad tymi próbami.

Jednakże jesteśmy często niecierpliwi: wydaje się nam, że wyrównywanie pojawiających się odchyśleń od równowagi, utrwalonej działaniem wiekowych tradycji i zdobytego doświadczenia, trwa za długo i dlatego nie zawsze jesteśmy zdolni spostrzec, że i w tej dziedzinie działają czynniki automatycznie regulujące i usuwające wszelkie przestopy, których działanie wydaje się nam nieznośne i zagrażające normalnemu rozwojowi ludzkości. Należy jednak oceniać sytuację spokojnie. Podstawy życia zbiorowego oparte na trwałych i mocnych tradycjach są dość silne, aby po pewnym czasie opanować i przytłumić wszelkie wybujałości.

Stwierdzam, że ani w olbrzymiej większości narodu polskiego, ani u tych, którzy sprawują rządy, nie ma najmniejszej tendencji do zachwiania podstaw wychowawczych, opartych na kulturze własnej, wyrastającej na podłożu cywilizacji zachodniej, a zawartych w założeniach Konstytucji i w ustawach, ustalających zasady wychowania młodzieży polskiej.

Zdaję sobie sprawę, że ujęcie podstaw wychowawczych jest rzeczą bardzo trudną, że szkoła jest wprawdzie bardzo doniosłym, ale tylko jednym z czynników, wychowujących młodzież, spróbuję jednak przedstawić, jakimi zasadami kierujemy się w pracy nad osiągnięciem naszego celu podstawowego — przygotowania młodzieży do należytego spełniania obowiązków prawych i świadomych swych zadań obywateli Rzeczypospolitej.

Rozumiemy wszyscy, że wychowanie łączy się ściśle, jeżeli chodzi o pracę nauczycieli w szkole, z nauczaniem. Dopiero bowiem tak pojęta całość składa się na rozwój człowieka. Ze względu na rozległość tego zagadnienia muszę je zwięźliwie do zagadnień niemal wyłącznie wychowawczych, pomijając nie tylko sprawę kształcenia umysłu, ale także rozwoju estetycznego młodzieży.

1. Wieki rozwoju ludzkości wykazały, że wszczepienie zasad głębokiej etyki i moralności jest do osiągnięcia jedynie przez religijne wychowanie młodych pokoleń. Rozwijamy więc w młodzieży głębokie uczucia religijne, oparte o zasady wiary i etyki chrześcijańskiej, wdramy młodzież do stosowania tych zasad w życiu codziennym.

2. Młodzież powinna wyrastać w czci i poszanowaniu dla swych rodziców, powinna ro-

zumieć rolę rodziny w życiu własnym i życiu zbiorowym. Nauczyciel powinien uczynić wszystko, co od niego zależy, aby wykształcić poszanowanie i zrozumienie roli rodziny u dzieci, które dla tych lub innych powodów pozbawione są częściowo lub całkowicie przywileju korzystania z ciepła rodzinnego ogniska, gdyż i one przecież będą zakładać, gdy dorosną, własne rodziny.

3. Powinniśmy rozwinąć w młodzieży miłość bliźniego. Uczucie to jednak nie może pozostać czczym i pustym frazesem, młodzież powinna rozumieć, że miłość dla człowieka, współczucie dla jego niedoli, chęć jej ulżenia należy do najszczytniejszych i najwznioślejszych uczuć, które ludzkość zawdzięcza idei chrześcijaństwa. Realizacja tej idei wymaga od jednostki społecznego czynu, a nie zdawkowej filantropii, wkłada na nią obowiązek nieustannej walki o dobro wszystkich ludzi, zwłaszcza zaś tych, z którymi jednostka nieustannie się styka. Pobudzać powinna do systematycznej pracy, zmierzającej do podniesienia znaczenia człowieka i realizacji idei sprawiedliwości społecznej.

4. Młodzież powinna wynieść ze szkoły prawdziwe przywiązanie do swego narodu i Rzeczypospolitej i rozumieć jasno, że do dalszego rozkwitu Państwa może i powinna przyczynić się swą pracą każda jednostka. W pracy tej przyświecać muszą zasady, ujęte w dekalogu Konstytucji, a zwłaszcza naszą starą zasadą „Salus Reipublicae suprema lex”. Młodzież winna stale pamiętać, że niepodległy byt Polski w nienaruszalnych jej granicach jest największym dobrem, jakie posiadamy, i że żadnego wysiłku zaniechać nie możemy, aby ten byt niepodległy jak najbardziej umocnić i utrwalić. Z naszego położenia geopolitycznego wynika dla nas wszystkich konieczność stałej czujności i gotowości. Wyływa stąd obowiązek wyrabiania w młodym pokoleniu czynnej postawy duchowej wobec zadań związanych z obroną i wytrwałą walką o nienaruszalność granic, o moc i potęgę Rzeczypospolitej. Młodzież winna wyrastać w przeświadczeniu i jasnym rozumieniu, że gdyby nieprzyjaciel odważył się godzić w naszą niezależność lub w całość naszych granic, młodzież narówni z całym społeczeństwem stanąć musi do czynnej i bezwzględnej walki, przejawiać całą siłę i wolę bezwzględnego zwycięstwa nad każdym, kto by na wolność naszą i całość Rzeczypospolitej nastawał.

5. Stosunek młodzieży polskiej do niepolskiej i odwrotnie, oparty zarówno na uczuciu jak też na pierwiastku rozumowym, wynikać powinien ze zrozumienia osobliwości struktury etnograficznej Polski, ze znajomości tradycji historycznych oraz z dążeń Polski współczesnej do wyrzeczenia drogi, prowadzącej do tego, aby polska racja stanu rozumiana była przez wszystkich obywateli Rzeczypospolitej niezależnie od

tego, jakim mówią językiem.

Rozumiemy dobrze, jak wielką ponosimy odpowiedzialność na tym właśnie odcinku. Młodzież zamieszkała na terenie etnograficznie mieszanym, wyrasta, kształci się i wychowuje w czasie, gdy mniejszości narodowe same znajdują się w trakcie odnajdywania właściwej linii ideologicznej, utrwalającej ich ponownie nawiązany po upływie przeszło wieku stosunek do państwa i społeczeństwa polskiego. Jest to fakt ważny, często jednak zapoznawany.

Już jednak dziś chcemy, aby wychowująca się młodzież niepolka miała świadomość tego, że ma obowiązek poznania kultury polskiej i wyrobienia sobie dla niej szacunku, że przygotowuje się do rzetelnego spełniania swoich przyszłych obowiązków obywatelskich, a w razie potrzeby do złożenia ofiary krwi i mienia. Chcemy też, aby cała wychowująca się młodzież rozumiała, że Polska w żadne zdobycze kultury innego narodu nie godzi, że dąży i dążyć będzie zawsze do zabezpieczenia swobodnego rozwoju tym wszystkim, którzy chcą rozwijać bogactwo swej kultury narodowej w ramach niepodległej Polski w nienaruszalnych jej granicach.

Za lojalnych obywateli Rzeczypospolitej uważamy jednak tylko tych, którzy są zupełnie niezależni od jakichkolwiek rozkazów z zewnątrz lub wewnątrz, mogących godzić w całość i ustrój Rzeczypospolitej, lub podważać w świadomości obywateli podstawy, na których się opiera polska racja stanu.

Zdajemy sobie wszyscy sprawę, ile napotykamy trudności w tej części naszej pracy wychowawczej. Pracy tej nie zaprzestanie nikt, komu dobro Rzeczypospolitej leży na sercu.

Jeżeli chodzi o kształtowanie jednostki, dążymy do urabiania silnych i prawych charakterów, do wyrobienia dyscypliny w pracy indywidualnej i zbiorowej, a jednocześnie śmiałej inicjatywy w pracy samodzielnej. Jednostka powinna zrozumieć, że życie wymaga tyleż samodzielności myśli i pracy, gdy chodzi o pchnięcie naprzód rozwoju i kultury duchowej i materialnej narodu, ile podporządkowania się, gdy chodzi o harmonijną współpracę z innymi, gdy potrzebny jest zbiorowy wysiłek, gdy dla celów wyższych, ogólnych jednostka ma obowiązek ulegania dyscyplinie zbiorowej.

Jasne rozgraniczenie tego, co musi być czynem indywidualnym człowieka, od tego, co powinno być aktem woli zbiorowej i zbiorowego czynu, odróżnienie, co jest wynikiem śmiałej postawy jednostki a co zaprzeczeniem wymagań życia zorganizowanego, społecznego, nie przestaje być jednym z naczelných zagadnień wychowawczych w Polsce. Wybujął indywidualizm lub może niechęć do współpracy z innymi utrudnia niejednokrotnie regulowanie życia zbiorowego. Będziemy musieli zawsze walczyć o to, aby zachowywana była równowaga pomiędzy śmiałym przejawem woli jednostki a ra-

cjonalnym podporządkowaniem się jej tam, gdzie tego wymaga dobro publiczne.

Troska o zdrowie dzieci i młodzieży, wzmacnianie fizycznej odporności jednostki, systematyczne i trwałe urabianie organizmu poprzez ćwiczenia cielesne, przygotowywanie w ten sposób obywatela zdrowego, zaprawionego do znoszenia trudów i niewygód i wszelkich przeciwności życiowych stanowi jedną z podstawowych zasad pracy wychowawczej. Jest to zarazem jeden z nieodzownych warunków przygotowania młodzieży do obrony Rzeczypospolitej.

Do osiągnięcia tych celów używamy całego szeregu dróg i środków, które same przez się rozwijają bogactwo duchowe umysłu ludzkiego i składają się na całość postawy duchowej jednostki.

A więc przede wszystkim młodzież musi poznać Polskę i jak najlepiej orientować się w roli, jaką odgrywają poszczególne ziemie w rozwoju Rzeczypospolitej jako całości, musi poznać gruntownie i ukochać mowę polską, ten cudowny środek wytwarzania istotnej głębokiej łączności jednostek, tworzących naród, poznać i pokochać dzieje Polski, tworzące więź, łączącą obecne pokolenie z przeszłością.

W wychowaniu i wykształceniu młodzieży, zwłaszcza średnim i wyższym, poważną rolę odgrywa budzenie w poszczególnych jednostkach możliwie różnorodnych zainteresowań, stosownie do zdolności jednostek. Tą bowiem drogą Polska zasilana będzie w sposób najlepszy dobrze przygotowanymi i zamiłowanymi w swym fachu specjalistami, zdolnymi nie tylko do wysiłków twórczych, zmierzających do doskonalenia form życia państwowego, kulturalnego, technicznego i gospodarczego.

Poza tym młodzież powinna sobie zdawać dokładnie sprawę, że naród polski musi mieć zapewnioną pełnię rozwoju na wszystkich odcinkach swego życia. Stąd wypływa szczególnie konieczność stałego dopływu młodych sił do wszystkich zawodów. Błędów przeszłości nie wolno nam obecnie powtarzać. Na młodym pokoleniu leży przede wszystkim obowiązek wyrównania braków, które nam w spuściznie zostawiła historia z okresów przedrozbiorowych i późniejszych, zwłaszcza w rozkładzie sił zatrudnionych w najróżnorodniejszych zawodach, przede wszystkim zaś w zakresie handlu.

Usiłowałem w tym krótkim zarysie sformułować dla poinformowania Panów posłów, jakie są podstawy i idee przewodnie, którymi kierujemy się w pracy wychowawczej, aczkolwiek zdaję sobie sprawę, że jestem daleki od wyczerpującego ujęcia tego tak trudnego i rozległego zagadnienia.

Odezwa P. Kuratora Okręgu Szkolnego Pomorskiego do Pracowników Szkolnych i Oświatowych powiatu działdowskiego.

Od 1 kwietnia 1938 r. powiat działdowski zostaje włączony pod względem administracyjnym do Województwa Warszawskiego. Równocześnie szkolnictwo tego powiatu przechodzi pod opiekę Kuratorium Okręgu Szkolnego Warszawskiego. Zmiany te, podyktowane szlachetną troską o zatarcie wszelkich śladów 150-letniej niewoli, mają również na celu bliższe zespolenie Ziemi Działdowskiej ze stolicą Państwa, z którą łączy ją bliskość geograficzna i, co ważniejsze jeszcze, długa tradycja dawnych wieków.

W tym momencie ważnym dla dalszego rozwoju szkolnictwa działdowskiego pragnę pożegnać Wszystkich Pracowników Szkolnych i Oświatowych, podziękować Im serdecznie za dotychczasową pracę i złożyć życzenia, by w ramach nowego Okręgu zdobyli Sobie tak dobrą opinię, jaką, dzięki Swej rzetelnej i ofiarnej pracy, cieszyli się dotychczas w Okręgu Pomorskim.

Kurator Okręgu Szkolnego:
(—) **Dr Antoni Ryniewicz.**

CZĘŚĆ URZĘDOWA

47.

Minister
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego
Nr II P — 11717/37

Warszawa, dnia 11 lutego 1938 r.

Zbiórka na „Dar Narodowy 3 Maja”.

Zezwalam na urządzenie w szkołach zbiórki na rzecz „Daru Narodowego 3 Maja” w czasie od 2 — 10 maja 1938 r.

Zbiórkę organizuje Towarzystwo Szkoły Ludowej na terenie Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego i Lwowskiego; Towarzystwo Czytelni Ludowych w Poznaniu na obszarze województw: poznańskiego, pomorskiego i górnośląskiej części województwa śląskiego; Polska Macierz Szkolna w Warszawie na obszarze m. st. Warszawy oraz województw: warszawskiego, lubelskiego, łódzkiego, kieleckiego, białostockiego, wołyńskiego, poleskiego, nowogródzkiego i wileńskiego.

Zbiórka ma na celu m. in. znalezienie środków finansowych na uruchomienie szkół powszechnych w województwach wschodnich przez organizacje oświatowe poleskie.

Zbiórka powinna mieć charakter najzupełniej dobrowolny, przy czym składki młodzieży

szkolnej nie mogą przekraczać norm zastrzeżonych w okólniku Nr 80 z dnia 22 sierpnia 1936 r. (II P — 5000/36), t. j. 1 grosz od ucznia szkoły powszechnej i 25 gr. w szkołach średnich ogólnokształcących i zawodowych.

Niezależnie od powyższego może być zorganizowana akcja wśród rodziców uczniów ściśle w myśl wskazań podanych w ust. B powołanego okólnika Nr 80 z 1936 r.

Minister:
(—) **W. Świątosławski.**

Otrzymują:
Kuratoria Okręgów Szkolnych,
Śląski Urząd Wojew. Wydz. Ośw. Publ.,
Liceum Krzemienieckie.

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Pomorskiego
Nr O — 3526/38

Toruń, dnia 19 lutego 1938 r.

Zbiórka na „Dar Narodowy 3 Maja”.

Inspektoratom Szkolnym oraz Dyrekcjom i Kierownictwom wszystkich szkół w Okręgu

do wiadomości z poleceniem urzędzenia dla dziatwy szkolnej z okazji zbiórki pogadanek o znaczeniu Kresów dla całości Rzeczypospolitej Polskiej, o ciężkich warunkach dziatwy polskiej na Kresach, o znaczeniu szkół, jakie otrzymać może za fundusze zebrane na „Dar Narodowy 3 Maja”.

Kurator Okręgu Szkolnego:
(—) **Dr Antoni Ryniewicz.**

48.

Zarządzenie
Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 25 lutego 1938 r.
(Nr II — W — 1768/38)

w sprawie regulaminu hufców szkolnych.

Na podstawie § 18 zarządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz Ministra Spraw Wojskowych z dnia 10-go września 1937 r. Nr II W — 8256/37 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 12 z r. 1937 poz. 369) ustalam tymczasowy regulamin hufców szkolnych uzgodniony z Ministerstwem Spraw Wojskowych (Państw. Urzędem W. F. i P. W.).

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego:

(—) **W. Świętosławski**

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Pomorskiego
Nr O — 4912/38

Toruń, dnia 7 marca 1938 r.

W sprawie regulaminu hufców szkolnych.

Dyrekcjom i Kierownictwom wszystkich szkół w Okręgu Zarządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 25 lutego 1938 r. (Nr II W — 1768/38) w sprawie regulaminu hufców szkolnych podają do wiadomości i wykonania.

I załącznik.

Kurator Okręgu Szkolnego:
(—) **Dr Antoni Ryniewicz.**

Załącznik do zarządzenia Nr II W — 1768/38.

TYMCZASOWY REGULAMIN HUFCÓW SZKOLNYCH.

§ 1.

Hufce szkolne są jednostkami organizacyjnymi przysposobienia wojskowego na terenie szkół. Organizują je dyrektorzy (dyrektorki — przełożone) szkół uczniów (uczennic) tych klas, w których według programu przysposobienie wojskowe stanowi przedmiot szkolny.

Hufce są męskie lub żeńskie i noszą nazwę szkoły: n. p. Męski Hufiec Szkolny Państwowego Liceum i Gimnazjum im. Stefana Czarnieckiego nr 488 w Chełmie Lubelskim, Żeński Hufiec Szkolny Prywatnego Liceum i Gimnazjum Heleny Malczewskiej nr 422 w Zawierciu, Męski Hufiec Koedukacyjnego Liceum i Gimnazjum im. Bł. Ładysława z Gielniowa nr 470 w Zakopanem, Męski Hufiec Państwowego Koedukacyjnego Liceum Handlowego nr 117 w Sosnowcu. Hufce szkolne mogą posługiwać się również następującą nazwą skróconą: n. p. Męski Hufiec Szkolny nr 488, Żeński Hufiec Szkolny nr 422 i t. p.

Zadaniem hufców jest przeprowadzenie zajęć praktycznych, związanych z programem przysposobienia wojskowego. W tym celu hufce posiadają organizację wzorowaną na organizacji oddziałów wojskowych i w pracy wychowawczej stosują zasady, wzorowane na hierarchii i dyscyplinie wojskowej.

W przypadku zbyt małej ilości uczniów na zorganizowanie samodzielnego hufca Kurator Okręgu Szkolnego na wniosek Dyrekcji szkoły

może zezwolić na przydzielenie młodzieży tej szkoły do zorganizowanego w tej samej miejscowości hufca innej szkoły.

§ 2.

Hufiec szkolny stanowi stałe pogotowie O. P. L. Gaz. według osobnych instrukcji.

§ 3.

Organizację hufca szkolnego przeprowadza dyrektor (dyrektorka-przełożona) szkoły.

W szczególności dyrektor (dyrektorka-przełożona):

- a) wybiera w porozumieniu z komendantem obwodu przysposobienia wojskowego kandydata (tów) na komendanta (tów) hufca szkolnego i przedstawia go (lich) do zatwierdzenia Kuratorowi Okręgu Szkolnego; wyznacza spośród nauczycieli zastępcę komendanta hufca, o ile komendantem jest oficer służby stałej;
- b) wybiera w porozumieniu z inspektorką żeńskich hufców licealnych kandydatkę na komendantkę hufca szkolnego i przedstawia ją do zatwierdzenia Kuratorowi Okręgu Szkolnego;
- c) ustala na wniosek komendanta (tki) hufca ilość oddziałów (zespołów), w których nauka przysposobienia wojskowego będzie pobierana osobno;
- d) zatwierdza plan realizacji programu przysposobienia wojskowego i czuwa nad jego uzgodnieniem z tokiem nauki innych przedmiotów, mających szczególniejsze znaczenie dla przygotowania młodzieży do obrony kraju;
- e) wizytuje hufiec i bada wyniki jego pracy;
- f) zaopatruje hufiec w potrzebne pomoce szkolne;
- g) zaprasza stale obwodowego komendanta p. w. lub jego zastępcę, a w szkołach żeńskich inspektorkę z. h. l. na posiedzenia Rady Pedagogicznej, na których są omawiane sprawy hufców szkolnych.

§ 4.

Na czele hufca szkolnego stoi komendant (tka) hufca, posiadający (a) kwalifikacje określone w § 7 zarządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz Ministra Spraw Wojskowych z dnia 10 września 1937 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 12 poz. 370) i na podstawie tego zarządzenia zatwierdzony (a) przez Kuratora Okręgu Szkolnego w porozumieniu z Dowódcą Korpusu na wniosek dyrektora (dyrektorki-przełożonej) szkoły, uzgodnio-

ny odnośnie komendantów hufców męskich z obwodowym komendantem p. w., odnośnie zaś hufców żeńskich — z inspektorką z. h. l.

§ 5.

Jeżeli komendantem hufca jest oficer służby stałej, dyrektor szkoły wyznacza spośród członków Rady Pedagogicznej zastępcę komendanta hufca, który sprawuje opiekę pedagogiczną nad hufcem.

W zakładach większych, w których ze względu na większą ilość klas naukę przysposobienia wojskowego prowadzi kilku nauczycieli, jeden z nich jest głównym komendantem hufca.

Głównego komendanta hufca wyznacza dyrektor szkoły po porozumieniu z obwodowym komendantem przysposobienia wojskowego.

§ 6.

Inni nauczyciele, zajęci przy nauczaniu p. w. n. p. nauczyciele geografii, fizyki, chemii oraz w hufcach żeńskich lekarze (lekarki) szkolni, współdziałają w nauczaniu przysposobienia wojskowego na polecenie dyrektora szkoły według obowiązującego planu pracy komendanta hufca.

§ 7.

Do pomocy w prowadzeniu praktycznych zajęć, wchodzących w zakres przysposobienia wojskowego młodzieży męskiej, obwodowy komendant p. w. przydziela jako pomocników instruktorów, którzy w czasie zajęć w hufcu szkolnym podlegają komendantowi hufca, względnie prowadzącemu ćwiczenia zastępcy komendanta.

§ 8.

Komendant (tka) hufca:

- a) układa szczegółowy program nauki przysposobienia wojskowego (przysposobienia do pomocniczej służby wojskowej), uzgadnia go na każdy okres nauki szkolnej z władzami p. w. i przedstawia do zatwierdzenia dyrektorowi szkoły,
- b) wykonuje program nauki przysposobienia wojskowego (przysposobienia do pomocniczej służby wojskowej), prowadząc bezpośrednio, a w hufcach męskich przy pomocy przydzielonych instruktorów zajęcia praktyczne w hufcu i powierzoną mu część zajęć teoretycznych,
- c) jest odpowiedzialny za sprzęt, oddany do dyspozycji hufca,
- d) nadzoruje skrupulatne prowadzenie przez funkcyjnych powierzonych im obowiązków,

- e) prowadzi dziennik zajęć hufca,
- f) ocenia uczniów (uczennice).

§ 9.

Komendant hufca występuje w czasie zajęć w hufcu w przysługującym mu mundurze wojskowym, komendantka — instruktorka P. W. K. — w mundurze P. W. K.

W przypadku, gdy ze specjalnych powodów komendant hufca nie może wystąpić w mundurze, hufiec prowadzi na jego zlecenie i pod jego nadzorem umundurowany instruktor lub uczeń.

Odnośnie ekwipunku obowiązują komendantów hufców przepisy wojskowe.

§ 10.

Główny komendant hufca korzysta w czasie zbiórek całego hufca z pomocy nauczycieli prowadzących naukę przysposobienia wojskowego w poszczególnych klasach. Komendanci ci są mu wtedy podporządkowani i podejmują na jego zlecenie część wyznaczonych im zadań.

§ 11.

Dla celów szkoleniowych i organizacyjnych w zależności od swej liczebności męski hufiec szkolny dzieli się na plutony i drużyny, żeński hufiec szkolny dzieli się na drużyny, sekcje i patrole. Patrol żeński obejmuje najmniej 5 uczennic.

§ 12.

Dla celów szkoleniowych i organizacyjnych komendant (tka) hufca wyznacza funkcyjnych, którymi są: szef, plutonowy, drużynowy (a), sekcyjna, patrolowa, magazynier (rka), służbowy (a) dnia.

Obowiązki funkcyjnych ustala komendant (tka) hufca na wzór analogicznych służb w oddziałach wojskowych (P. W. K.). Funkcje są zasadniczo powierzone na określony czas.

Szef hufca nosi opaskę czerwoną szerokości około 11 cm, plutonowy czerwoną szerokości połowy opaski szefa hufca, drużynowy zieloną, szerokości około 11 cm, drużynowa opaskę zieloną szerokości około 11 cm, sekcyjna opaskę zieloną szerokości połowy opaski drużynowej, patrolowa opaskę zieloną szerokości jednej czwartej opaski drużynowej, magazynier (ka) opaskę niebieską szerokości około 11 cm, służbowy (a) dnia opaskę czerwono-zieloną szerokości około 11 cm.

Funkcyjni (e) noszą opaski na lewym ramieniu.

§ 13.

Zajęcia w hufcu męskim obejmują:

- a) dwugodzinne lekcje w toku normalnej

przedpołudniowej nauki szkolnej i w ramach tych lekcji ćwiczenia w strzelaniu na strzelnicy w ilości ustalonej szczegółowymi wskazówkami do realizacji programów,

- b) cztery ćwiczenia półdniowe i pięć ćwiczeń nocnych,
- c) kilkudniowe ćwiczenia organizowane w miarę możliwości w każdej klasie pod koniec roku szkolnego,
- d) obóz p. w. organizowany w czasie wakacji letnich.

Zajęcia Hufca Żeńskiego obejmują:

- a) dwugodzinne lekcje w toku normalnej przedpołudniowej nauki szkolnej,
- b) cztery ćwiczenia półdniowe,
- c) kilkudniowe obozy żeńskie.

§ 14.

Kilkudniowe ćwiczenia hufca męskiego mają na celu:

- a) przygotowanie junaków do życia w obozie,
- b) wykończenie prac i ćwiczeń praktycznych,
- c) odbycie tych ćwiczeń, których nie można było przeprowadzić w ciągu roku (np. strzelań).

§ 15.

Uczniowie (uczennice), wchodzący (e) w skład hufca szkolnego noszą nazwę junaków (junaczek).

§ 16.

Junacy podlegają przepisom szkolnym. W czasie zajęć w hufcu szkolnym obowiązują junaków zasady karności, wzorowanej na karności wojskowej. Junaków, występujących w mundurze, obowiązują przepisy o zachowaniu odnoszące się do uczniów szkół kadeckich.

§ 17.

Do czasu wydania nowego zarządzenia junacy noszą mundur ustalony instrukcją P. U. W. F. i P. W. nr 13 z dnia 21 maja 1929 roku L. dz. 6875.

Junacy noszą mundury na zarządzenie komendanta hufca. Mundur służy zasadniczo do wystąpień w formacjach zwartych oraz do ćwiczeń polowych. Wykłady teoretyczne, odbywane w klasie, nie wymagają noszenia munduru. W tym przypadku tę część nauki pobierają junacy w charakterze zwyczajnych uczniów szkoły.

Junaczki noszą mundurki szkolne. W czasie zajęć praktycznych i wystąpień zewnętrznych wkładają na prawe ramię opaski w barwie tarczy szkoły.

§ 18.

Ekwipunek normalny junaków w czasie zajęć praktycznych składa się z pasa, łopatki i maski gazowej. Ekwipunek polowy obejmuje nadto: chlebak, karabin, bagnet i ładownice.

Ekwipunek polowy junaczek składa się: z chlebaka i maski gazowej.

W obozie lub w specjalnych okolicznościach obowiązuje pełny ekwipunek wojskowy.

§ 19.

Dyrekcja szkoły zwalnia od zajęć w hufcu szkolnym obcych poddanych na pisemną prośbę rodziców.

Komendant (tka) hufca zwalnia:

- a) częściowo z powodu wady organizmu (kalectwa),
- b) czasowo z powodu choroby na podstawie zbadania junaka (czki) przez lekarza szkolnego.

§ 20.

Uczniom (uczennicom) częściowo zwolnionym od zajęć w hufcu należy powierzać funkcje administracyjne w hufcu lub przydzielać ich (je) do szkolnych organizacji młodzieżowych związanych z obroną kraju do wykonania konkretnie ustalonych zadań (n. p. do kół L. O. P. P., Ligi Morskiej i Kolonialnej, Kół Polskiego Czerwonego Krzyża).

§ 21.

Junak (junaczka) podlega okresowym badaniom lekarskim, przeprowadzanym według osobnej instrukcji.

§ 22.

Wyniki pracy junaka (junaczki) podlegają ocenie wyrażonej w stopniach na świadectwie szkolnym.

§ 23.

Do udziału w obozie letnim zostają dopuszczeni uczniowie, promowani do następnej klasy.

Ocenę za pracę obozową wlicza się do oceny w następnym roku nauki.

§ 24.

Wizytację hufców szkolnych z ramienia władz szkolnych przeprowadzają wszystkie osoby, sprawujące nadzór szkolny.

§ 25.

Wizytację męskich hufców szkolnych z ra-

mienia władz wojskowych przeprowadzają, po porozumieniu w granicach możliwości z dyrekcjami szkół, obwodowi komendanci przysposobienia wojskowego lub działający w ich imieniu zastępcy oraz specjalnie w tym celu upęnomocnieni przedstawiciele Dowódców Okręgów Korpusu i Ministerstwa Spraw Wojskowych.

Wizytację żeńskich hufców szkolnych z ramienia władz wojskowych przeprowadzają, po porozumieniu w granicach możliwości z dyrekcjami szkół, instruktorki P. W. K., wyznaczone przez właściwego Dowódcę Okręgu Korpusu do pełnienia funkcji bezpośredniego nadzoru fachowego jako inspektorki żeńskich hufców licealnych oraz specjalnie w tym celu upęnomocnieni przedstawiciele (lki) dowódców okręgów korpusów i Ministerstwa Spraw Wojskowych.

O wynikach wizytacji powinien być zawiadomiany dyrektor (dyrektorka-przełożona) szkoły lub władze szkolne.

§ 26.

Obwodowy komendant przysposobienia wojskowego lub działający w jego imieniu zastępca (inspektorka ż. h. l.) przeprowadza obok wizytacji hufców, po porozumieniu z władzami szkolnymi, odprawy komendantów (tek).

§ 27.

Nadto obwodowy komendant p. w. (inspektorka ż. h. l.):

- a) uzgadnia z dyrektorem kandydatów(teki) na komendantów (teki) i zastępców komendantów hufca,
- b) ustala z komendantem (tką) hufca programy nauki p. w. (przyspos. do pomocniczej służby wojskowej) na każdy okres nauki szkolnej,
- c) ustala po porozumieniu z komendantem (tką) hufca terminy wspólnych ćwiczeń hufców,
- d) udostępnia hufcowi tereny ćwiczeń (strzelnice),
- e) dostarcza broni wojskowej i sportowej, amunicji i sprzętu, potrzebnego do szkolenia,
- f) przydziela do hufca pomocników instruktorów.

§ 28.

Osoby, przeprowadzające wizytacje hufców szkolnych, odbierają przed przystąpieniem do swych czynności raport od komendanta (teki) hufca, jeżeli młodzież występuje w mundurach przysposobienia wojskowego.

§ 29.

Wystąpienia zewnętrzne hufca normują za-

rządzenia dyrektora (rki) szkoły po porozumieniu z organami przysposobienia wojskowego.

Hufiec szkolny występuje na zewnątrz jako informacja P. W. w odpowiedniej kolumnie pod dowództwem komendanta hufca.

§ 30.

Hufiec szkolny wyznacza poczet sztandarowy dla sztandaru szkoły.

Poczet sztandarowy zachowuje się zgodnie z regulaminem, obowiązującym w oddziałach wojskowych.
Nr R 171/38.

49.

Ministerstwo
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego
Nr II S — 1714/38

Warszawa, dnia 22 lutego 1938 r.

Wycieczka młodzieży polskich szkół średnich ogólnokształcących do Włoch.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zawiadamia, że organizuje się wycieczka młodzieży polskich szkół średnich ogólnokształcących do Włoch. Wycieczka trwać będzie od dnia 3 lipca 1938 r. do dnia 2 sierpnia 1938 r. Wycieczka ma charakter naukowy, w szczególności ma na celu zapoznanie młodzieży z najważniejszymi zabytkami kultury i sztuki, zgromadzonymi na terenie Włoch, a nadto w Wiedniu, w niektórych miastach Jugosławii i w Budapeszcie.

Trasa wycieczki prowadzi przez następujące miasta: Katowice — Wenecja (wycieczka do Padwy) — Florencja, Rzym, Neapol (wycieczka do Pompei) — Bari — przejazd statkiem do Dubrownika w Jugosławii — Hvar (tygodniowy wypoczynek nad morzem) — Split — Zagrzeb — Budapeszt — Katowice.

W wycieczce może wziąć udział młodzież męska i żeńska polskich szkół średnich ogólnokształcących, która w bieżącym roku zda egzamin wstępny do kl. I liceum ogólnokształcącego lub pedagogicznego względnie która otrzyma promocję do klasy II liceum, a nie będzie brała udziału w obozach p. w. W razie wolnych miejsc mogą w wycieczce wziąć udział także tegoroczni abiturienti gimnazjum starego ustroju, wolni od służby wojskowej.

Warunkiem przyjęcia jest: zachowanie bardzo dobre, lub dobre, zadawalające postępy w nauce, dalej — ze względu na charakter wycieczki — wyróżnianie się poziomem kultural-

nym, karnością i ogładą zewnętrzną. Pożądaną jest znajomość albo języka francuskiego, albo niemieckiego, albo angielskiego, albo włoskiego, wzgl. tylko możliwość porozumiewania się przynajmniej jednym z tych języków — nadto umiejętność śpiewu chóralnego — konieczna jest natomiast znajomość Polski, a przynajmniej jej większych miast, w szczególności Warszawy.

Wycieczka przeznaczona jest dla młodzieży, która nie była we Włoszech, a któraby własnymi środkami finansowymi nie mogła w inny sposób pozwolić sobie na wyjazd zagranicę.

Liczba uczestników wycieczki wynosi 100 osób, z tego w zasadzie 50 miejsc przeznaczają się dla młodzieży męskiej, 50 dla młodzieży żeńskiej. Na 10 — 15 uczniów lub uczennic przewiduje się jednego opiekuna względnie jedną opiekunkę spośród sfer nauczycielskich.

W wycieczce wezmą udział przedstawiciele władz szkolnych; dla kierownictwa wycieczki przewiduje się około 10 miejsc, wycieczka w całości liczyć będzie około 130 — 135 osób. Nadto wezmą udział w wycieczce lekarz szkolny lub lekarka, odpowiedzialni za stan zdrowia uczestników.

Koszta wycieczki dla uczniów (uczennic) i nauczycieli w charakterze opiekunów wynoszą po 400 zł. Kwotą tą objęte są: a) przejazdy III klasą pociągami pośpieszными (pod warunkiem uzyskania 50% zniżki na kolejach zagranicznych), b) noclegi w szkolnych schroniskach wycieczkowych, c) utrzymanie — jedzenie 3 razy dziennie w ciągu całej wycieczki (także w czasie podróży), d) dostawa jednej walizki do i od stacji kolejowej na kwatery, e) mniejsze wycieczki i wstępy do muzeów, f) wizy i koszty związane z wyrobieniem bezpłatnych paszportów oraz organizacją wycieczki.

Kierownictwo wycieczki będzie spoczywało w rękach p. Dra Wiliama Francica, p. o. dyrektora państwowego gimnazjum w Katowicach.

Młodzież, pragnąca wziąć udział w wycieczce, zgłasza swój zamiar Dyrekcji odnośnej szkoły. W zgłoszeniu tym podaje: imię, nazwisko, dzień, miesiąc, rok i miejsce urodzenia, wyznanie, klasę, do której uczęszcza, znajomość języków obcych, podaje również adres prywatny, adres rodziców i zajęcie ojca względnie matki. Do zgłoszenia należy dołączyć zezwolenie opieki domowej na wzięcie udziału w wycieczce oraz świadectwo lekarza szkolnego, stwierdzającego, iż stan zdrowia kandydata pozwala na odbycie wycieczki.

Dyrekcje poszczególnych zakładów nadsyłają zgłoszenia młodzieży Kierownictwu wycieczki, ustalając listę w kolejności najbardziej zasługujących na wzięcie udziału w wycieczce. Przy ustalaniu kolejności należy wziąć pod uwagę: zachowanie, postępy w nauce, karność, poziom kulturalny, ogładę zewnętrzną, stan majątkowy, znajomość kraju ojczystego, znajomość

przynajmniej jednego z wymienionych wyżej języków, umiejętność śpiewu chóralnego.

Wszystkie zgłoszenia młodzieży przesyłają Dyrekcje zakładów do Dyrekcji państwowego gimnazjum w Katowicach do dnia **15 kwietnia 1938 r.**

W zasadzie wszyscy kandydaci, odpowiadający powyższym warunkom zostaną przyjęci, o ile Dyrekcje zakładów nie będą miały jakichkolwiek zastrzeżeń.

W razie nadmiernej ilości zgłoszeń Dyrekcja gimnazjum państwowego w Katowicach ustali w porozumieniu z Ministerstwem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, proporcjonalnie do liczby zgłoszeń, ilość miejsc, przypadających na dany zakład, o czym zawiadomi Dyrekcje poszczególnych szkół, które dokonają wyboru spośród zgłoszonych kandydatów. Odpowiedzialność za dobór uczniów (uczennic) spada więc na Dyrekcje poszczególnych zakładów. Przy ostatecznym wyborze przez Dyrekcje pierwszeństwo należy dać młodzieży mniej zamężnej. Wyboru spośród zgłoszonych uczniów (uczennic) dokona się w ścisłym porozumieniu z poszczególnymi zakładami.

Po dokonaniu wyboru i zatwierdzeniu listy uczestników przez Ministerstwo W. R. i O. P. Dyrekcja Państwowego Gimnazjum w Katowicach zawiadomi Dyrekcje poszczególnych zakładów o przyjęciu względnie nieprzyjęciu zgłoszonych uczniów (nic) **do dnia 30 kwietnia 1938.**

Po tym terminie żadne zgłoszenia nie będą uwzględnione.

Nauczycieli (lki) mających wziąć udział w wycieczce tylko w charakterze opiekunów młodzieży w czasie trwania wycieczki, zgłaszają Dyrekcje poszczególnych zakładów do Kuratoriów Okręgów Szkolnych do dnia 15 kwietnia 1938 r. Kuratoria Okręgów Szkolnych wybiorą najodpowiedniejszych nauczycieli i prześlą ich nazwiska Dyrekcji państwowego gimnazjum w Katowicach do dnia 1 maja 1938 r. Pierwszeństwo winni mieć nauczyciele łaciny, historii, geografii i języka polskiego, władający przynajmniej jednym z wymienionych języków.

Dyrekcja gimnazjum państwowego w Katowicach po zorientowaniu się w ilości zgłoszeń młodzieży z poszczególnych Okręgów Szkolnych, proponuje — w porozumieniu z Ministerstwem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego — Kuratoriom Okręgów Szkolnych odpowiednią ilość miejsc dla nauczycieli, proporcjonalnie do ilości zgłoszeń młodzieży z danego Okręgu. Kuratoria dokonają wyboru spośród zgłoszonych kandydatów i prześlą ich nazwiska do Dyrekcji Państwowego Gimnazjum w Katowicach w terminie do dnia 10 maja b. r.

Lista nauczycieli zostanie ustalona w czasie do 15 maja 1938 r. i podlega zatwierdzeniu Ministerstwa W. R. i O. P. O decyzji zostaną powiadomieni nauczyciele (lki) przez Dyrekcję

państw. gimn. w Katowicach.

Przyjęci uczestnicy wycieczki wpłacają na konto P. K. O. Nr 309,113 państwowego gimnazjum w Katowicach do dnia 15 maja, nauczyciele zaś do dnia 20 maja 1938 r. kwotę 150 zł tytułem pierwszej raty, resztę zaś w dniu 5 czerwca 1938 r.

Kierownictwo wycieczki zastrzega sobie ewent. nieznaczne zmiany w programie.

Do dnia 10 czerwca Kierownictwo wyśle uczestnikom szczegółowy program wycieczki z wyjaśnieniami, dotyczącymi podróży.

Ministerstwo prosi Kuratoria o możliwie rychłe zawiadomienie o powyższym dyrekcji państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących.

Dyrektor Departamentu:

(—) **Dr M. Pollak.**

Otrzymują:

Kuratoria Okręgów Szkolnych,
Śląski Urząd Wojew. Wydz. Ośw. Publ.,
Liceum Krzemienieckie.
Wojsk. Inst. Nauk. Oświatowy.

Kuratorium

Okręgu Szkolnego Pomorskiego
Nr II — 4303/38

Toruń, dnia 26 lutego 1938 r.

Wycieczka młodzieży polskich szkół średnich ogólnokształcących do Włoch.

Dyrekcjom państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących w Okręgu, podaję powyższe do wiadomości i wykorzystania.

Za Kuratora Okręgu Szkolnego:

(—) **F. Kozanecki**
Naczelnik Wydziału.

50.

Ministerstwo
Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego
Nr II W — 10740/37

Warszawa, dnia 22 lutego 1938 r.

Zbiórka odpadków żelaznych i makulatury w szkołach.

Doniosła akcja gospodarcza mająca na celu uniezależnienie się w miarę możliwości od

nabywania za granicą surowców potrzebnych krajowemu przemysłowi zatacza coraz szersze kręgi. Jedną z form akcji tego rodzaju jest zbiórka odpadków surowców marnotrawionych często bezmyślnie i ulegających niepotrzebnie zniszczeniu ze szkodą dla gospodarstwa narodowego.

Ministerstwo pragnie zainteresować młodzież szkolną propagandą tej ważnej dla Państwa akcji, oraz wdrożyć ją do oszczędzania nie tylko gotówki, lecz także fabrykatów a nawet odpadków produkcji przemysłowej, a równocześnie wskazać jej konkretną pracę dla celów ogólnych, pouczającą nadto o wartości zbiorowego wysiłku. Dlatego Ministerstwo wyraża tytułem próby zgodę, aby w bieżącym roku szkolnym przeprowadzono w szkołach zbiórkę odpadków żelaza potrzebnych przemysłowi żelaznemu i makulatury dla potrzeb przemysłu papierniczego.

Zbiórkę odpadków żelaza przeprowadzi na wniosek Ministerstwa Przemysłu i Handlu Centrala Zakupu Żelaza Polskich Hut Żelaznych (Warszawa, Marszałkowska 130 i Katowice, Wita Stwosza 5), zbiórkę zaś makulatury Polski Biały Krzyż. Szkoły otrzymają bezpośrednio od wspomnianych instytucji zatwierdzone przez Ministerstwo bliższe informacje o sposobie przeprowadzenia zbiórki.

Dodatnie wyniki wychowawcze można będzie osiągnąć tylko wtedy, jeżeli szkoły zastosują w akcji zbiórkowej właściwe metody postępowania.

Wszczególności należy zainteresować młodzież zbiórką, akcję zaś samą obmyśleć realnie w najdrobniejszych szczegółach, przeprowadzić ją systematycznie i konsekwentnie do końca.

Ministerstwo podkreśla potrzebę przeprowadzenia zbiórki w przyjętym z góry niedługim okresie czasu. Należy dostarczyć zebrany materiał na wyznaczone instrukcją miejsce, podsumować osiągnięte wyniki i podać do wiadomości młodzieży. Przeprowadzana akcja powinna być gospodarczo uzasadniona, a jako taka musi przynieść drobny zysk. Ewentualne tedy n. p. koszty przewozu zebranego materiału na miejsce zbiórki nie mogą przekraczać jego wartości.

Za rzecz szczególnie szkodliwą poczytywałoby Ministerstwo, gdyby zebrane odpadki nie zostały odesłane i ulegały w szkole na oczach młodzieży dalszemu zniszczeniu.

O ileby więc szkoły przewidywały niemożność dostosowania się do powyższych wskazówek, nie mogą akcji zbiórkowej rozpoczynać. Trudności zwłaszcza mogą mieć szkoły znajdujące się w miejscowościach małych, odległych od centrów komunikacyjnych.

Zbiórkę należy powierzyć jednej ze szkolnych organizacji młodzieżowych z tym zastrzeżeniem, że zysk osiągnięty ze zbiórki żelaza zostanie podzielony w równych częściach pomiędzy: 1) F. O. N., 2) Tow. Popierania Bud. Szkół

Powszechnych, oraz 3) na cel wyznaczony przez młodzieżową organizację szkolną, przeprowadzającą akcję. Dochód ze zbiórki makulatury należy w połowie przeznaczyć na Polski Biały Krzyż i cel wyznaczony przez szkolną organizację młodzieżową, przeprowadzającą zbiórkę.

Ministerstwo zaznacza, że akcja zbiórkowa jest akcją zupełnie dobrowolną i że władze szkolne nie mogą wywierać na dyrekcje (kierownictwa) żadnego nacisku.

Podsekretarz Stanu:
(—) **Jerzy Ferek-Błeszyński.**

Otrzymują:
Kuratoria Okręgów Szkolnych,
Urząd Wojew. Śląski, Wydz. Ośw. Publ.,
Liceum Krzemienieckie.

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Pomorskiego
Nr O — 4493/38

Toruń, dnia 3 marca 1938 r.

**Zbiórka odpadków żelaznych i makulatury
w szkołach.**

Inspektoratom Szkolnym oraz
Dyrekcjom wszystkich szkół w Okręgu
do wiadomości i wykorzystania.

Kurator Okręgu Szkolnego:
(—) **Dr Antoni Ryniewicz**

51.

Odpis z odpisu.

Okólnik Ministerstwa Skarbu z dnia 25 stycznia
1938 r. L. D. V. 1329/1/38.

**w sprawie egzekucji grzywień i kar pieniężnych
administracyjnych, grzywień szkolnych oraz na-
leżności ulegających przedawnieniu.**

Do
wszystkich izb skarbowych, Urzędu Wojewódzkie-
go Śląskiego (Wydział Skarbowy) w Katowicach
oraz wszystkich urzędów skarbowych.

Ministerstwo Skarbu otrzymuje zażalenia
wierzycieli na powolność egzekucji niektórych
ich należności, przez co zatracą się cele społecz-
ne tych należności, bądź powstaje przedawnie-
nie w prawie przymusowego ich ściągnięcia.

Spośród należności pierwszej grupy wymie-
nić należy grzywiny i kary pieniężne, nakłada-
ne przez władze administracji ogólnej, oraz

grzywiny nakładane przez władze szkolne. Grzy-
winy i kary pieniężne nakładane przez władze
administracji ogólnej mogą osiągnąć swój cel,
t. j. wzmocnić poczucie porządku prawnego, tylko
wtedy, gdy ściągane są niezwłocznie. To samo
dotyczy grzywień nakładanych przez władze
szkolne celem skłonienia niedbałych czy opor-
nych rodziców do regularnego posyłania dzieci
do szkoły.

Spośród należności drugiej grupy należy
szczególnie wymienić daniny komunalne i świad-
czenia socjalne. Daniny komunalne znajdują się
w specjalnej sytuacji prawnej, bowiem w myśl
art. 59 ust. 5 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r.
o tymczasowym uregulowaniu finansów komu-
nalnych (Dz. U. R. P. z r. 1936 Nr 64, poz. 454)
przedawnia się po upływie 3 lat, licząc od dnia,
w którym przypadał termin ich płatności, nie tyl-
ko prawo do przymusowego ich ściągnięcia, ale
również przedawniają się same daniny. Jeśli
chodzi o świadczenia socjalne, to w myśl art.
231 ustawy z dnia 28 marca 1933 r. o ubezpie-
czeniu społecznym (Dz. U. R. P. Nr 51, poz. 396)
oraz art. 110 rozporządzenia Prezydenta Rze-
czypospolitej z dnia 24 listopada 1927 r. o u-
bezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. U.
R. P. Nr 106 poz. 911) prawo przymusowego
ściągnięcia składek ubezpieczeniowych, należ-
nych w myśl tych aktów ustawodawczych, prze-
dawnia się z reguły po 3 latach.

Ministerstwo Skarbu zwraca więc uwagę u-
rzędom skarbowym na powyższe i poleca ba-
czyć, aby przy układaniu planów egzekucyj-
nych grzywiny i kary pieniężne oraz należności,
które ulegają przedawnieniu, były w pierwszym
rzędzie uwzględniane i w szybkim tempie ścią-
gane.

Dyrektor Departamentu:
(—) **Dr Lubowicki**

Kuratorium
Okręgu Szkolnego Pomorskiego
Nr O — 3853/38

W sprawie egzekucji grzywień szkolnych.

Toruń, dnia 21 lutego 1938 r.

Inspektoratom Szkolnym w Okręgu
na podstawie okólnika Nr 8 Ministerstwa W. R. i O. P.
z dnia 15 lutego 1938 r. (III P — 894/38) powyższy okól-
nik Ministerstwa Skarbu z dnia 25 stycznia 1938 r. L. D.
V. 1329/1/38 podaje do wiadomości.

Kurator Okręgu Szkolnego:
(—) **Dr Antoni Ryniewicz**

Ogółem dzieci w wieku szkolnym w poszczególnych miejscowościach projektowanego rejonu szkolnego	W tej liczbie w poszczególnych miejscowościach z językiem ojczystym				U W A G I dotyczące stanu dróg i ewent trudności komunikacyjnych
	polskim	niemieckim	żydowskim	innym	
12	13	14	15	16	17

3) wykaz sąsiednich szkół, których rejonu graniczą z projektowanym rejonem danej szkoły, w/g następującego wzoru:

Nazwy (siedziby) szkół	Nazwy gmin, na których terenie znajdują się poszczególne szkoły (i nazwy powiatów, jeśli chodzi o szkoły, znajdujące się na terenie innych powiatów)	Odległość poszczególnych szkół od punktu szkol. mającej budować się szkoły	Obecny stopień organizacyjny poszczególnych szkół	Przewidywany na przyszłość stopień organizacyjny poszczególnych szkół	Liczba dzieci w wieku szkolnym		U w a g i
					zamieszkałych w rejonach poszczególnych szkół	uczęszczających do poszczególnych szkół	
1	2	3	4	5	6	7	8

4) opinię zainteresowanej rady gminnej co do projektowanej budowy, składu rejonu i punktu szkolnego wraz z upoważnieniem zarządu gminnego do podjęcia budowy,

5) opinie zainteresowanych rad szkolnych miejscowych i rady szkolnej powiatowej (wzgl. rad szkolnych powiatowych, gdy chodzi o rejon, do którego mają wchodzić miejscowości z różnych powiatów) w sprawie składu rejonu, punktu szkolnego i stopnia organizacyjnego mającej budować się szkoły,

6) plan sytuacyjny gruntu szkolnego (możliwie w skali 1 : 500), na którym ma być budowana szkoła, z oznaczeniem stron świata, wymiarów działki, istniejących na gruncie zabudowań, przyległych dróg (skąd, dokąd i jakie: wojewódzkie, powiatowe, gminne czy wiejskie) oraz imion i nazwisk właścicieli sąsiednich gruntów na poszczególnych odcinkach granic działki; zgodność planu z rzeczywistością winna być potwierdzona przez Starostwo lub uprawniony do tego inny urząd,

7) opis działki w/g schematu załącznika 1 do okólnika Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 6 kwietnia 1922 roku L. 8981/I (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 12, poz. 113), zaopatrzonej w klauzulę o przydatności gruntu pod budowę i w podpisy członków komisji,

8) wyjaśnienie Zarządu gminnego w sprawie tytułu własności działki, na której ma być budowana szkoła,

9) zaświadczenie właściwego urzędu co do

odległości dróg od najdalszych osiedli poszczególnych miejscowości (względnie ich części) projektowanego rejonu szkolnego do upatrzonego pod budowę punktu szkolnego.

Opracowane w myśl powyższych wskazówek wnioski winny być przedkładane Kuratorium w takim terminie, aby możliwe było wydanie potrzebnych orzeczeń organizacyjnych **przed rozpoczęciem sezonu budowlanego.**

W razie zamierzonego kupna gruntu pod budowę względnie przeprowadzenia innej podobnej transakcji lub niemożności zebrania na czas wymaganych załączników, należy przed skompletowaniem tych załączników przedłożyć Kuratorium wstępny wniosek o wyrażenie zgody na projektowany punkt szkolny, rejon szkolny i stopień organizacyjny. Do takiego (wstępnego) wniosku, który winien być należycie objaśniony (w myśl podanych wyżej wskazówek) wystarczy dołączyć:

1) odbitkę z mapy wraz z planem orientacyjnym,

2) spis miejscowości z wykazem liczbowym dzieci w wieku szkolnym projektowanego rejonu,

3) wykaz sąsiednich szkół, których rejonu graniczą z projektowanym rejonem nowej szkoły,

4) odręczny szkic planu sytuacyjnego działki, przeznaczonej pod budowę, z wykazaniem stron świata, istniejących budynków (zabudowań) i wymiarów powierzchni.

Wydawanie orzeczeń organizacyjnych (t. zw. stałych) wymagane jest dla wszystkich no-

wych budowli i takiej przebudowy, która pociąga za sobą zmianę dotychczasowego układu sieci szkolnej lub punktu szkolnego.

W wypadkach, w których chodzi o przebudowę istniejących budynków szkolnych jedynie w celu poprawy warunków lokalowych bez zmiany rejonu i punktu szkolnego, należy ograniczać się do przedkładania Kuratorium tylko odpowiednio uzasadnionego wniosku o wyrażenie zgody na pozostawienie dotychczasowego punktu i rejonu szkolnego oraz stopnia organizacyjnego szkoły, z dołączeniem:

- 1) odbitki z mapy wraz z planem orientacyjnym,
- 2) spisu miejscowości z wykazem liczbowym dzieci w wieku szkolnym danego rejonu,
- 3) wykazu sąsiednich szkół, których rejon graniczą z rejonem danej szkoły,
- 4) odrębnego szkicu planu sytuacyjnego działki szkolnej z oznaczeniem stron świata, istniejących budynków (zabudowań) i wymiarów powierzchni,
- 5) odrębnego szkicu projektowanej przebudowy.

Projekty budowlane mogą być przygotowywane (wzgl. zamawiane) i przedkładane do zatwierdzenia dopiero po wydaniu orzeczenia organizacyjnego wzgl. wyrażeniu przez Kuratorium zgody na punkt szkolny, skład rejonu i stopień organizacyjny danej szkoły.

Kurator Okręgu Szkolnego:
(—) *Dr Antoni Ryniewicz*

53.

Wycieczki szkolne do Biskupina.

Okólnik Kuratorium Okręgu Szkolnego Pomorskiego z dnia 2 marca 1938 r. Nr O — 4582/38.

Do

Inspektoratów Szkolnych oraz Dyrekcji i Kierownictw wszystkich szkół w Okręgu.

Na podstawie pisma Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 25 lutego 1938 r. Nr II P — 1444/38 polecam zwrócić uwagę organizatorom wycieczek szkolnych wyruszających w województwo poznańskie, że bardzo wskazaną rzeczą jest zwiedzenie prestwańskiego grodu w Biskupinie, który będzie udostępniony w tym celu od dnia 10 maja do 1 października b. r.

Do Biskupina można dojechać kolejką powiatową lub autobusem ze Żnina (11 km), oraz autobusem z Gniezna. Kolej Powiatowa i auto-

busy udzielają zniżek dla wycieczek. Wstęp na wykopaliska razem z przewodnikiem wynosi 30 gr od ucznia szkoły średniej i 10 gr od ucznia szkoły powszechnej. Schroniska noclegowe znajdują się w szkole w Biskupinie i w hotelu w Gąsawie (razem na 60 osób) oraz w szkole w Żniniu (na 60 osób). Na miejscu wykopalisk jest czynna jadłodajnia. Na miejscu można nabywać fotografie, pocztówki, broszury i t. d. Kąpiel w jeziorze dozwolona. W najbliższej okolicy Biskupina można zwiedzić jeszcze: 1) ruiny zamku z XIV wieku zbudowanego przez Mikołaja zwanego „Krwawym Diabłem” w Wenecji, 2) kościół drewniany w Gąsawie, 3) pomnik Leśnika Białego w Marcinkowie Górnym koło Gąsawy.

Pożądane jest wcześniejsze porozumienie się kierownictwa wycieczki z P. dr J. Kostrzewskim, profesorem Uniwersytetu Poznańskiego w Poznaniu.

Kurator Okręgu Szkolnego:
(—) *Dr Antoni Ryniewicz*

54.

Komunikat w sprawie Państwowych Wyższych Kursów Nauczycielskich w r. szk. 1938/39.

W roku szkolnym 1938/39 czynne będą na Państwowych Wyższych Kursach Nauczycielskich następujące grupy: humanistyczne: (j. polski, historia) w Krakowie i Warszawie, geograficzno-przyrodnicza we Lwowie i Warszawie, matematyczno-przyrodnicza (matematyka, przyroda żywa i martwa) w Poznaniu i Warszawie; rysunków i zajęć praktycznych (dla mężczyzn) w Warszawie, oraz śpiewu i wychowania fizycznego (dla mężczyzn i kobiet) w Poznaniu.

Oprócz urlopów płatnych przewiduje się dla uczestników urlopy płatne za zwrot kosztów zastępstwa na raty, względnie za zwrot kosztów zastępstwa bez spłat ratalnych oraz bezpłatne.

Świadectwa zdrowia mogą wydawać prócz lekarzy powiatowych, także lekarze szkolni czynni przy szkołach państwowych. Lekarze szkolni jednak nie są zobowiązani do bezpłatnego wydawania wspomnianych świadectw zdrowia. Do podań, oprócz załączników, wymienionych w Regulaminie W. K. N., należy dołączyć w miarę możliwości zaświadczenia z przysłuchanych kursów uzupełniających (wakacyjnych lub z lekcjami w ciągu r. szk.) i dowody prac (lekcji próbnych, referatów), wykonanych na konferencjach rejonowych. Dowody te będą brane pod uwagę przy kwalifikowaniu podań.

Kandydaci, ubiegający się o urlop płatny za zwrot kosztów zastępstwa na raty, winni

zaznaczyć to wyraźnie w podaniu oraz dołączyć deklarację według wzoru, podanego w Dzienniku Urz. z r. 1929, Nr 4, poz. 42.

Termin wnoszenia podań upływa z dniem **1 kwietnia 1938 r.**
Nr II P — 1042/38.

55.

Komunikat w sprawie bezpłatnego przydziału miesięcznika „Wiedza i Życie“.

Podobnie jak w roku ubiegłym Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego poleciło Redakcji miesięcznika „Wiedza i Życie” rozsyłać nadal miesięcznik ten bezpłatnie po 3 egzemplarze do wszystkich Inspektoratów Szkolnych i do wszystkich państwowych i publicznych szkół średnich ogólnokształcących. Podając powyższe do wiadomości, Kuratorium zawiadamia równocześnie, że w wypadku nieotrzymania któregośkolwiek numeru miesięcznika winny Inspektoraty Szkolne oraz Dyrekcje szkół reklamować go bezpośrednio w Redakcji pod adresem: Warszawa, ul. Natolińska nr 8 m. 12 a. (Nr O — 4018/38).

56.

Komunikat w sprawie atlasu geograficznego Stanisława Korbla.

Wobec tego, że — jak się zdaje — rozsyłany jest do szkół przez firmę wydawniczą „Globus” w Katowicach drukowany odpis pisma Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 14 września 1936 r. do Stanisława Korbla w sprawie zatwierdzenia jego atlasu geograficznego do użytku szkół średnich ogólnokształcących, Ministerstwo wyjaśnia, że 1) jednocześnie z pismem posłano autorowi szereg uwag do uwzględnienia przed wydaniem atlasu, 2) autor zobowiązał się pismem z dn. 28 października 1935 r. wykonać druk atlasu w kraju.

Po otrzymaniu obecnie wydrukowanego atlasu z datą wydania 1938 r. Ministerstwo stwierdziło, że autor nie uwzględnił niektórych zasadniczych uwag fachowej Komisji, a jednocześnie nasunęły się wątpliwości co do miejsca wydania atlasu, na skutek czego sprawę przekazano ponownie Komisji do zbadania. Do chwili ukończenia Pracy Komisji i ogłoszenia atlasu Korbla w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa atlas ten do szkół wprowadzony być nie może.
(Nr O — 3189/38).

57.

Komunikat w sprawie nieodebranych akcji Banku Polskiego i gotówki.

Kuratorium Okręgu Szkolnego Brzeskiego w Brześciu n/Bugiem jest w posiadaniu nieodebranych akcji Banku Polskiego i nadpłat przez następujące osoby (b. nauczycieli Okręgu Szkolnego Brzeskiego): Elżbietę Łukaszewiczównę, Barbarę Stoćko, Annę Kobiankównę, Helenę Stadniewicz, Eudokię Pawliczyk, Mikołaja Bohdanowicza, Helenę Nowikową i Antoniego Hermana.

Niniejszym wzywa się zainteresowanych, by zgłosili miejsce swego pobytu i udowodnili prawa do akcji.

(Nr O — 3856/38).

58.

Ruch służbowy.

P. Dr. Szaynokowa Wanda — p. o. ministerialnego wizytatora szkół.

P. Dr. Szaynokowa Wanda od dnia 1 lutego 1938 r. objęła nadzór i opiekę nad p. w. żeńskim w szkołach średnich ogólnokształcących i zawodowych w charakterze p. o. ministerialnego wizytatora szkół. (Nr O — 3855/38).

P. Dr. Jeż Piotr — p. o. ministerialnego wizytatora szkół.

P. Dr. Jeż Piotr od dnia 1 marca 1938 r. objął nadzór i opiekę nad p. w. męskim w szkołach średnich ogólnokształcących i zawodowych w charakterze p. o. ministerialnego wizytatora szkół. (Nr O — 4913/38).

Pan Kurator O. S. Pom. powierzył pełnienie obowiązków dyrektora państwowego liceum budowlanego w Toruniu od dnia 1 września 1937 r. do dnia 31 sierpnia 1938 r. p. Andrzejowi Parzyńskiemu, nauczycielowi tegoż liceum.
(Nr 1583/38).

Pan Kurator O. S. Pom. mianował z dniem 1 marca 1938 r. p. Irenę Kurkowiakównę, kontraktową nauczycielkę państwowego gimnazjum im. Kr. Jana III Sobieskiego w Grudziądzu, nauczycielką tegoż gimnazjum. (Nr 3293/38).

Pan Kurator O. S. Pom. przeniósł z dniem 1 marca 1938 r. p. Kazimierza Petri, nauczyciela b. państwowego pragimnazjum w Lubawie, urlopowanego do pełnienia obowiązków naucz. w Korpusie Kadetów Nr 2 w Rawiczu Wlkp., na stanowisko nauczyciela do państwowego gimnazjum w Wąbrzeźnie.

Przeniesienie w stan pozasłużbowy

Pan Kurator O. S. Pom. przeniósł z dniem 28 lutego 1938 r. w stan pozasłużbowy p. inż. Zenonę Wiadrowską z d. Borkowską, nauczycielkę państwowej szkoły przysposobienia gospodyń wiejskich w Malinowie, pow. Działdowo.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA

59.

Komunikat w sprawie nalepek na kupno w Wilnie domu, w którym mieszkał Marszałek Józef Piłsudski.

Zarząd Powiatu Grodzkiego Związku Strzeleckiego w Wilnie wydaje na dzień Imienin Marszałka Polski Edwarda Śmigłego-Rydza nalepkę w cenie 5 groszy za 1 egz.

Dochód ze sprzedaży tej nalepki przeznaczony jest na wykupno w Wilnie domu, w którym Marszałek Józef Piłsudski najdłużej zamieszkiwał, jako uczeń gimnazjalny. (Nr O — 4023/38).

60.

Odezwa do Nauczycielstwa Okręgu Szkolnego Pom. w sprawie N. O. M.

Szanowne Koleżanki — Szanowni Koledzy!

Najważniejszym zadaniem obecnej doby jest zbudować mocną Polskę, opartą na trwałym fundamencie silnych dusz.

Ale żeby ducha zamknąć w spiżowe kształty, trzeba wychować go w odpowiedniej szkole.

Doskonałą szkołą hartu woli i wytrzymałości fizycznej jest walka z żywiołem morskim.

Uczmy się walczyć i zwyciężać!

Miłośnicy morza i jego wielkich spraw!

Dzięki inicjatywie gen. M. Zaruskiego i jego wybitnej pomocy udało się Komisji Żeglarsstwa Morskiego, powołanej przez Kuratorium Okręgu Szkolnego Poznańskiego stworzyć

„Nauczycielski Ośrodek Morski“.

N. O. M. — to organizacja samodzielna w swoich dążeniach, a zmierzająca do szerzenia znajomości morza i spraw morskich na drodze bezpośredniego z nim obcowania.

N. O. M. — chce wychować jak najszerze rzesze nauczycieli obeznanych ze służbą morską i pragnie umożliwić im poznanie szerokie-

go świata, drogą organizowania kursów żeglarskich i zagranicznych wycieczek morskich.

N. O. M. — pragnie pogłębić stosunek uczuciowy nauczyciela do morza, wzbudzić miłość do nieobjętych przestworzy wodnych — miłość, która się stanie twórczym elementem w jego pracy pedagogicznej.

N. O. M. — wychowując nauczycieli na bojowników idei morskiej, chce najkorzystniej ulokować grosz publiczny, ofiarowany na propagandę morza.

N. O. M. — chce, żeby idea umiłowania morza dotarła za naszym pośrednictwem nawet do chat wiejskich.

Wierzmy mocno, że cele nasze staną się celami nie tylko całego nauczycielstwa, lecz również jak najszerzego ogółu społeczeństwa i odnośnych władz państwowych.

Aby N. O. M. stał się całkowicie samowystarczalny, musi zrzeszać w swych szeregach tysiące członków rzeczywistych, wspierających i dożywotnich.

Koleżanki i Koledzy!

Zapisujcie się jak najliczniej na członków N. O. Morskiego.

Wysokość składki wynosi:

wpisowe 5.— zł;

dla członków rzeczywistych 12.— zł rocznie;

dla członków wspierających będących osobami fizycznymi 2.40 zł rocznie;

dla członków wspierających będących osobami prawnymi 12.— zł rocznie;

dla członków dożywotnich 500 zł jednorazowo.

Nikogo z Was braknąć nie powinno w pochodzie naszym ku morzu.

Wyznawcy idei morskiej niechaj ją krzewią w duszach obojętnych dla tych spraw nie tylko Kolegów, lecz także szerokiego ogółu z pełnym przeświadczeniem, że wiedza i skarby duchowe nauczyciela nigdy nie są wyłącznie jego dobrem prywatnym, lecz społecznym.

Żeby pracy naszej nadać jak najbardziej realne podstawy, został otwarty w tym celu fundusz żeglarski na kupno własnego jachtu, im. Gen. Zaruskiego, którego imię w Polsce stało się synonimem tęsknot morskich i morskiego czynu.

Każdy złożony na ten cel grosz otworzy Wam drogę w świat na morza dalekie. A pokochawszy raz morze, na wieki zostaniemy jego władcami.

Koleżanki i Koledzy!

Dopomóżcie nam w „zdobyciu terenu“, t. j. zapisujcie się sami na członków N. O. Morskiego i składajcie ofiary na fundusz żeglarski oraz wpływajcie na innych by czynili to samo.

„FRONTEM DO MORZA“

Zarząd N. O. M.

Informacji udziela: Zarząd N. O. M. — Gdy-

nia, ul. Morska 79 — Gimnazjum Tow. Szk. Śr. Konto P. K. O. Nr 201.822.

61.

Oceny i streszczenia.

Teatr Ludowy: miesięcznik organizacji teatrów ludowych w Polsce.

Dla kierowników i reżyserów zespołów teatru ludowego nieodzowne jest pismo periodyczne, które by było fachowym informatorem i przewodnikiem w pracy teatralnej. Pytania i zagadnienia takie: jak postępować przy organizowaniu zespołu, jak zmontować pracę, jakie metody zastosować w tej pracy i jaki wreszcie wybrać materiał do opracowania, nasuwają się bezustannie każdemu, zwłaszcza początkującemu reżyserowi.

Na te pytania niewątpliwie znajdują zainteresowani odpowiedź w miesięczniku organizacji teatrów ludowych w Polsce pod nazwą „Teatr Ludowy”, który poszczycić się może bogatym, 30-to letnim dorobkiem na polu krzewienia idei teatru ludowego w Polsce.

W Nr 1 ze stycznia 1938 r. w słowie wstępnym „Od redakcji” dowiadujemy się o zamierzeniach i planach redakcji na rok bieżący. Czytamy tam: „**W bieżącym roku rozszerzamy pismo do 2-ch arkuszy (32 strony); dajemy skromną okładkę, by w ten sposób nasz miesięcznik cośkolwiek wzbogacić zewnętrznie. Co do treści, to podobnie jak w roku ubiegłym będziemy się liczyć z użytecznością pisma, t. zn. będziemy dawać rzeczy konkretne i zdadne do praktycznego użytku... Zamierzamy w każdym n-rze dać jeden artykuł ogólny, sporo materiału repertuarowego dla teatru, jedną pieśń na chór wielogłosowy, jeden opis tańca ludowego, omówienie metody pracy, spraw technicznych (scena, dekoracje i t. p.)... Osobny kącik otrzymuje teatr kukielkowy, który zaczyna się u nas coraz widoczniej ujawniać...**”

Treść następujących numerów (2 i 3) z miesięcy lutego i marca świadczy, że redakcja konsekwentnie i planowo realizuje swoje zamierzenia. Znajdujemy tam na prawdę bogate źródło wszechstronnych i fachowych wskazówek. Pismo to winno znaleźć się w rękach każdego pracownika teatralnego.

Wydawcą miesięcznika jest Instytut Teatrów Ludowych w Warszawie przy ulicy Reja 9; konto P. K. O. 19.550.

Redaktorem pisma jest prezes Instytutu, wizytator ministerialny p. Jędrzej Cierniak.

Przedpłata wynosi: rocznie 5,— zł, półrocznie 2,50 zł, zeszyt pojedynczy 0,50 zł.

Józef Bruski, Okr. Instruktor O. P.

B. Suchodolski: **Liceum Ogólnokształcące.** (Współpraca Domu i Szkoły w Dziale Wych. Młodz. Z. 17). Książnica-Atlas. Lwów—Warszawa. Str. 56. Zł 1.20.

Książka poświęcona jest niezmiernie aktualnemu dziś zagadnieniu liceum ogólnokształcącego. Zadanie, które sobie autor postawił, polega na zanalizowaniu programów licealnych, scharakteryzowaniu ich podstaw nau-

kowych i ideowych, uzasadnieniu powziętych przez Ministerstwo W. R. i O. P. decyzji i ukazaniu odśladających się dalszych horyzontów realizacji ostatniego szczebla szkoły średniej. Nauczycielstwo będzie mogło dzięki temu głębiej wniknąć w intencję reformy ducha tej nowej szkoły, ponieważ ogarnie z wyższego punktu widzenia różnorodne możliwości rozwiązań, jakie się władzom nasuwały, a zważywszy różne „za” i „przeciw”, potrafi lepiej zrozumieć drogę, którą obrano. Autor nie daje wskazań, „jak realizować nowe programy”, ponieważ pełną i prawdziwą odpowiedź na to pytanie dać może tylko nauczycielstwo pracujące w liceach. Odśladając wszakże intelektualne kulisy prac prowadzonych w Ministerstwie nad programem liceum usuwa wiele nieporozumień w tej dziedzinie i ujawnia cały szereg niedocenianych zazwyczaj trudności, jakie napotykała ta praca. Prócz nauczycielstwa również i rodzice wyniosą z lektury tej książki korzyść, ponieważ znajdują w niej informacje dotyczące warunków pracy w tej nowej szkole oraz wymagań, które stawiać ona powinna swym uczniom.

B. Skarżyński: **Witaminy.** Książnica-Atlas. Lwów — Warszawa. Str. 64. Zł 1.40.

Nauka o witaminach stanowi dziś nie tylko poważny dział nauki o odżywianiu, ale wyjaśnia zarazem wiele zagadnień dotyczących podstawowych procesów życiowych. Badania nad witaminami wysuwają się w ostatnich latach na pierwszy plan w naukach biologicznych, a zdobycze uzyskane w tej dziedzinie stanowią prawdziwy tryumf zastosowania chemii do poznania istoty zjawisk życiowych. Książeczka B. Skarżyńskiego oświetla zawiłe drogi, którymi dąży nauka do poznania witaminów, przedstawia aktualny stan wiedzy o nich, omawiając zarazem należycie praktyczną stronę tych zagadnień. Dzięki przystępnemu opracowaniu stanowić może ona nie tylko należyte uzupełnienie kursu biologii w liceach i cenną pomocniczą lekturą dla nauczyciela, lecz także ciekawą lekturę dla każdego czytelnika.

Praca B. Skarżyńskiego rozpoczyna nowy cykl wydawnictw, noszący tytuł Biblioteczka Biologiczna, którego poszczególne tomiki mają służyć zarówno jako uzupełnienie przyrodniczej lektury szkolnej, jak i dla informowania szerszego społeczeństwa o najważniejszych zdobyczach nauk biologicznych.

M. Jeżewski: **Przenoszenie obrazów na drodze elektrycznej i telewizja.** Książnica-Atlas. Lwów — Warszawa. Str. 104. Zł 3.40.

Książka „Przenoszenie obrazów na drodze elektrycznej i telewizja” ma na celu wyjaśnienie zasad tej rozwijającej się obecnie i powoli wchodzącej w użycie nowej gałęzi techniki. Książka jest podzielona na dwie części. W części pierwszej wyłożone są zasady przenoszenia obrazów nieruchomych czy też ruchomych przy pomocy fal elektromagnetycznych. Chodziło tu o to, aby rozwiązanie tego zagadnienia uczynić łatwo zrozumiałym tak dla uczniów gimnazjum, jak i dla osób posiadających tylko podstawowe elementarne wiadomości z fizyki. W drugiej części omówione są dokładniej szczegóły techniczne telewizji, co pozwala nie tylko na lepsze zrozumienie zasad, lecz również podstawowych

urządzeń technicznych służących celom telewizyj. Chociaż utrzymana na poziomie elementarnym, dokładniej już opisuje zjawiska fizyczne, z których korzysta telewizja oraz przyrządy do tego celu używane. Pozwoli to na lepsze opanowanie zagadnienia tym, których problem ten specjalnie interesuje. Zadaniem jej jest także ułatwienie uczniom szkół technicznych zajmujących się elektrotechniką i radiotechniką na przejście do literatury specjalnej.

T. Sinko: **Język łaciński**, pogadanki gramatyczne dla liceów humanistycznych i klasycznych. Książnica-Atlas. Lwów—Warszawa. 1937.

Jako uzupełnienie i pogłębienie „Małej gramatyki łacińskiej dla gimnazjów humanistycznych i klasycznych, przynosi ta książka w dwudziestu ustępach wprowadzenia w archaizmy, starą łacinę, dialekty, pokrewieństwo łaciny z językami indoeuropejskimi i na tej podstawie objaśnia główne zjawiska fonetyczne (ust. 7 zestawia wyrazy łacińskie, greckie i polskie z tych samych pierwiastków, by pokazać główne odpowiedniki i zmiany fonetyczne w tych językach), budowę form deklinacyjnych i koniugacyjnych, pochodzenie przysłówków i przymiów. Wyjątki rodzajowe oświetla pogadanka (13) p. t. „Rodzaj naturalny i sztuczny”. Oparciu poznanych w gimnazjum reguł układniowych o szersze tło psychologiczne służą pogadanki o znaczeniu i składni przypadków, o znaczeniu czasów i ich wzajemnym stosunku w zdaniach złożonych, o trybach i ich roli, wreszcie o spójnikach i trybach w zdaniach okolicznościowych. Charakterystyka łaciny mówionej i pisanej (z właściwościami łaciny „czystej”) wprowadza w stylistykę łacińską, a pogłębia ją końcowy ustęp o okresie i jego rytmie. Poznając życie i rozwój łaciny i jej mechanizm gramatyczny i stylistyczny, uświadamia sobie uczeń zarazem właściwości języka polskiego i zdobywa ogólną kulturę językową.

T. Sinko: **Wypisy łacińskie** dla I klasy liceów humanist. i klas. Książnica-Atlas. Lwów—Warszawa. 1937.

Książka ta obejmuje w 5 zeszytach główną i uzupełniającą lekturę szkolną, a mianowicie: **Wybór z pism Cyserona** przynosi w następstwie od najłatwiejszych 13 ustępów z pism retorycznych, filozoficznych, listów i mów i całą **Muranianę** (w odpowiednim skrócie), tudzież wybrane „Maksymy o ojczyźnie, państwie, prawach”, wszystko **opatrzone objaśnieniami rzeczowymi i językowymi**, z końcowym **zestawieniem i pogłębieniem wiadomości o Cyseronie** w trzech ustępach: Polityk i mówca na tle rewolucji I w. przed Chr. — Uczony na tle współczesnego wykształcenia. — Cyseronowe za grobem zwycięstwo (o znaczeniu pism Cyserona w umysłowości i kulturze europejskiej, zwłaszcza polskiej). To jest zawartość zeszytu I. Zeszyt II zawiera łączący się z Cyseronem **Wybór z Pliniusza Mł., prawników rzymskich** (Gajusa i Ulpiana) i **autorów chrześcijańskich** (Minucjusza Feliksa, Zaktancjusza, Hieronima, Augustyna) z objaśnieniami. — Zeszyt III, to **Wybór z utworów Wergiliusza**, z objaśnieniami i końcowymi uwagami o Enejdzie, autorce Bukolik i Georgii i Pośmiertnych Iosach Wergiliusza. Dopełnia go w zesz. IV. **Wybór z elegików rzymskich** (z objaśnieniami), głównie z Owidiusza (5 e-

legii i ulotne słowa i złote myśli i po jednej elegii Tibulla i Proporcjusza) z końcowym **zestawieniem wiadomości o Owidiuszu** (tło polityczne i literackie, twórczość, losy w Polsce). — Zeszyt V zawiera jako ilustrację wpływ Cyserona na wymowę polską ustępy z mów łacińskich (Orzechowskiego, Zamojskiego i Ossolińskiego), a jako ilustrację wpływu Owidiusza i Wergiliusza dwie elegie Januszkowskiego (Janucjus) Klonowicza i Skórskiego. **I ten wybór mówców i poetów polsko-łacińskich** opatrzone jest objaśnieniami rzeczowymi i językowymi.

A. Łastowiecki: **Promienie Roentgena i ich zastosowania**. (Lektura z fizyki. Z. 2). Książnica-Atlas. Lwów—Warszawa. Str. 88. Zł 2.80.

„Gdybyśmy chcieli dzisiaj z perspektywy kilkudziesięciu lat ocenić znaczenie dzieła Roentgena, musielibyśmy bez zastrzeżeń przyznać, że jest ono ogromne. W nauce nie ma prawie dziedziny, która nie zawdzięczałaby swego postępu odkrytym przez Roentgena promieniom. To też słusznie powiedział słynny, żyjący jeszcze fizyk francuski, Perrin: „Promienie Roentgena stanowią dla nauki początek nowej epoki”.

Cytat powyższy usprawiedliwia w zupełności napisanie i wydanie wspomnianej książki. Pracujący w dziedzinie rentgenografii autor podzielił ją na trzy części. W pierwszej omówił szczegółowo, jak powstają promienie Roentgena w lampach jonowych i Coolidgea. Przy tym nie pominął urządzeń wysokiego napięcia, potrzebnych do uruchomienia nowoczesnej lampy rentgenowskiej.

W drugiej części tej monografii znajdujemy opis własności i zastosowań promieni X. Dowiadujemy się o tym, że promienie te mogą wnikać w substancję, że mogą wywoływać tam przemiany chemiczne, że mogą spowodować fluorescencję odpowiednich substancji, oraz o tym, że posiadają zdolność jonizacyjną. Z licznych dziedzin, w których promienie Roentgena znalazły zastosowanie, wystarczy wymienić tylko następujące: medycyna, przemysł, kryminologia, archeologia, antropologia, biologia, rolnictwo, historia sztuki. W tej części omówiono również środki ostrożności przy pracy promieniami X.

W trzeciej części przedstawiono szczegółowo doświadczenia, które wykazały niezbitą naturę falową promieni Roentgena. I tutaj omówiono cały szereg zastosowań tych promieni, m. inn. w dziedzinie chemii, fizyki, krystalografii i wytrzymałości materiałów.

Do tych trzech części dodano jeszcze życiorys Roentgena. Bogato ilustrowana książeczka pomyślana jest przede wszystkim jako lektura dla młodzieży szkolnej. Z korzyścią przeczyta ją także każdy starszy i młodszy o średnim wykształceniu człowiek.

Dr W. Gottlieb i Dr K. Zagajewski: **Der Kaufmännische Schriftverkehr**. Książnica-Atlas. Lwów — Warszawa. Str. 88. Zł 1.60.

Podręcznik dla kl. IV gimnazjów kupieckich, dla szkół przysposobienia kupieckiego i administracyjno-handlowego, do nauki drugiego języka obcego w II kl. liceów handlowych i administracyjnych oraz dla kupców detalistów.

Pożyteczna ta książeczka ukazuje się w nowej,

gruntownie przerobionej postaci. Dla szkół niższego typu jest ona dotąd jedynym podręcznikiem korespondencji niemieckiej. Materiał ograniczono do detalicznego handlu towarowego i dostosowano ściśle do programu gimnazjum kupieckiego. Nowością są liczne podobizny oryginalnych dokumentów handlowych i zwroty, względnie zdania wzorcowe, uzupełniające teksty listów kupieckich, by uczeń mógł wybierać i ćwiczyć się w pew-

nej samodzielności. Słownik alfabetyczny zastąpiono notkami pod tekstem, co ułatwia uczniowi orientację. Zmiany te są celowe, ułatwiają pracę szkolną i starają się budzić większe zainteresowanie u ucznia. Tym samym książka działa nie tylko rozumowo, ale również na wyobraźnię, której w wychowaniu nowoczesnego polskiego kupca nie wolno nie doceniać.

Należność za prenumeratę na rok 1938 oraz zaległości z tytułu prenumeraty należy wpłacać na konto P. K. O. 203.100.

Wydawnictwo Dziennik Urzędowy K. O. S. Pom.

Cena prenumeraty rocznej Dziennika Urzędowego 6,— zł. Numer pojedynczy (bez przesyłki pocztowej) 50 gr.
Konto w P. K. O. 203100.

Warunki umieszczenia ogłoszeń: Cała strona zł 100,—, 1/2 strony zł 55,—, 1/4 strony zł 30,—, 1/8 strony zł 20,—, 1/16 strony zł 12,—.

Ogłoszenia umieszcza się tylko po zapłaceniu z góry przypadającej należności (Konto nr 203100 w P. K. O.). Administracja pozostawia bez odpowiedzi nadesłane do druku ogłoszenia, o ile jednocześnie należność nie została wpłacona.

Zamówienie na prenumeratę jak również na numery pojedyncze wykonywa się jedynie po wpłaceniu należności. Reklamacje z powodu nieotrzymania poszczególnych numerów wnosić należy do właściwych urzędów pocztowych niezwłocznie po otrzymaniu następnego, kolejnego numeru. Reklamacji spóźnionych lub wniesionych niewłaściwie nie uwzględnia się.

Nakładem Wydawnictwa Dziennika Urzędowego Kuratorium Okręgu Szkolnego Pomorskiego.

Tłoczono z polecenia Kuratora Okręgu Szkolnego Pomorskiego w Drukarni Spółdzielczej, Toruń, Mickiewicza 2-

»TEATR LUDOWY«

popularny miesięcznik organizacji teatrów ludowych w Polsce, jako najwszechstronniejszy informator i przewodnik w pracy teatralnej, powinien znaleźć się w rękach każdego pracownika teatralnego w Polsce.

Czy jesteś już abonentem Teatru Ludowego? Jeśli nie, to zgłoś niezwłocznie prenumeratę do administracji miesięcznika pod adresem:

ul. Reja 9

WARSZAWA

ul. Reja 9

Konto P. K. O. 19.550

Przedpłata: rocznie 5,— zł, półr. 2,50 zł, zeszyt pojed. 0,50 zł.

STEMPLE KAUCZUKOWE

i metalowe, faksymile, monogramy,
gwoździe pamiątkowe, szyldy na drzwi
oraz grawury artystyczne i maszynowe i t. p.

wykonuje solidnie i szybko

Fabryka Szyldów i Wyrobów Metalowych

HENRYK RAUSCH — TORUŃ

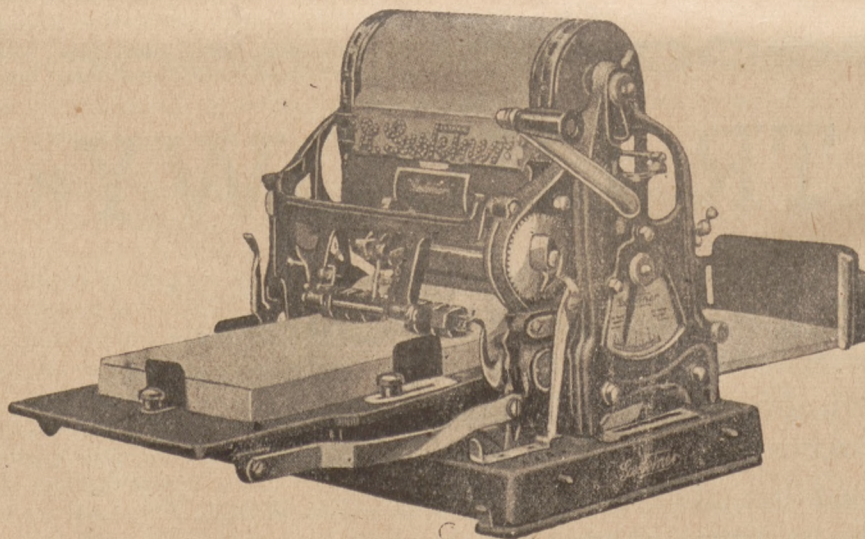
Telefon 1554

Mostowa 16

Złocenie — srebrzenie
niklowanie
miedziowanie metali itp.

Galanteria metalowa -
Pamiątki

Powielacz
automatyczny
systemu
„Gestetner”

powiela we wszystkich kolorach:

okólniki,
skrypty,
rysunki,
nuły,
formularze,
wykresy,
i t. p. druki

Wydajność: do 3000 druków na godzinę

Pracuje czysto i ekonomicznie. — Kilkanaście różnych modeli na składzie.
Od najtańszych do najprecyzyjniejszych. Oferty i demonstracje na każde żądanie.

POLSKIE TOWARZYSTWO GESTETNER Sp. z o. o.

Poznań, ul. Ogrodowa 18. Telefon 2087.